

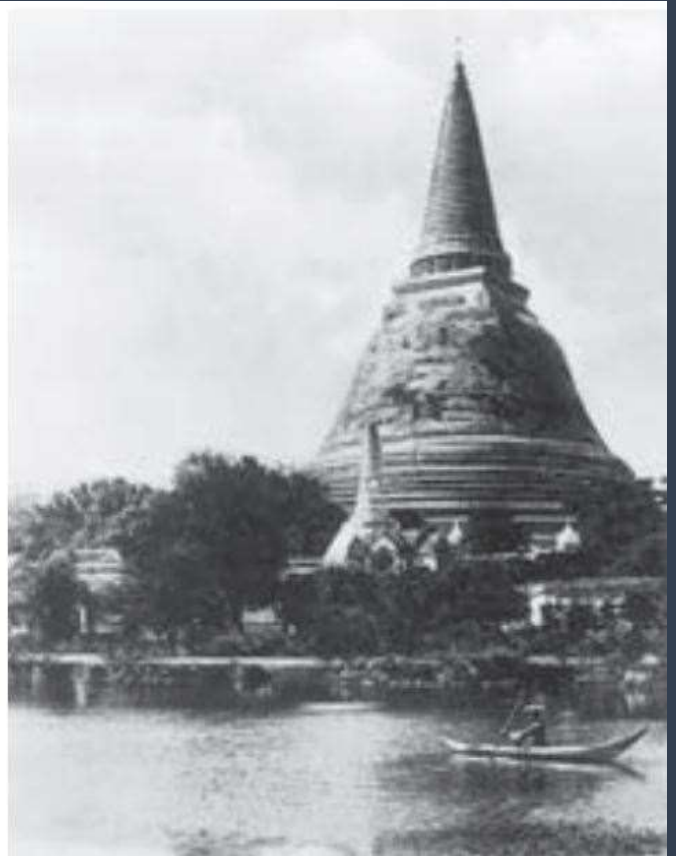
พระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร

วัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร จ.นครปฐม

พระอารามหลวงชั้นเอกพิเศษ ชนิดราชวรมหาวิหาร

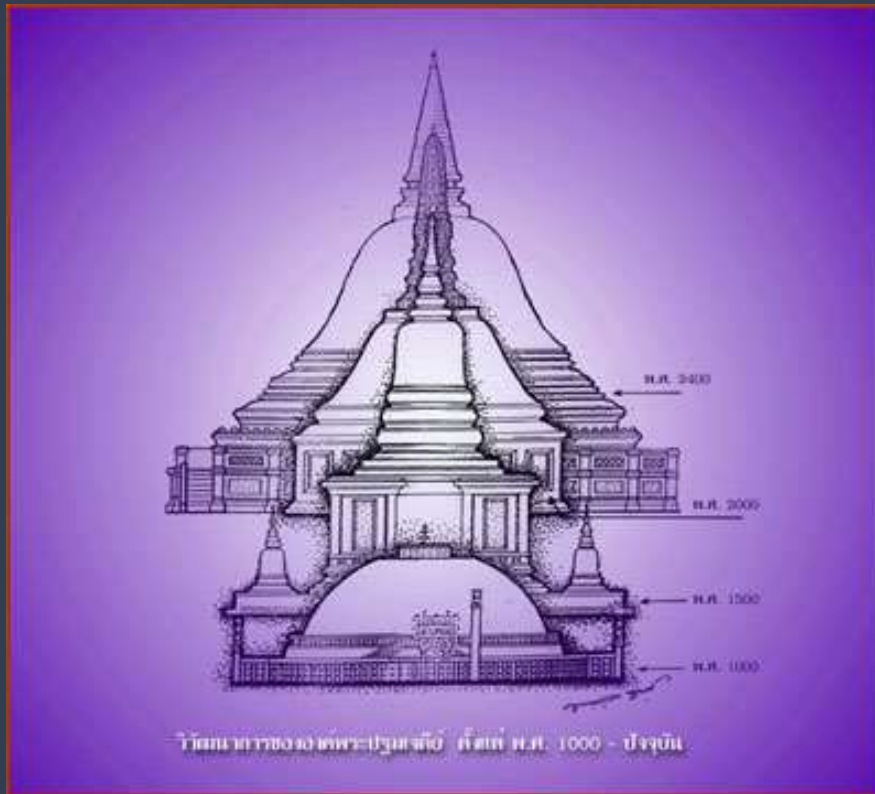
พระปฐมเจดีย์ เป็นเจดีย์องค์ใหญ่ ตั้งอยู่ในวัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 60 กิโลเมตร นับว่าเป็นปูชนียสถานที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในไทย สันนิษฐานว่า สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงส่งสมณทูตมาเผยแผ่พระศาสนา นักปราชญ์ทางโบราณคดีเห็นพ้องกันว่า พระโสมณเถระและพระอูตตรเถระ เป็นสมณทูตและมาตั้งหลักฐานประกาศหลักธรรมคำสอนที่นครปฐมเป็นครั้งแรก ในพุทธศตวรรษที่ ๓ และได้สร้างพระเจดีย์ทรงบาตรคว่ำ แบบเจดีย์สาญจีในประเทศอินเดียไว้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) ขณะผนวช ได้เสด็จจรดงค์มานมัสการ ทรงเห็นเป็นเจดีย์ยอดปรางค์ สูง ๔๒ วา เมื่อทรงลาผนวช ได้เสวยราชสมบัติแล้ว ในราว พ.ศ. ๒๓๙๖ ได้โปรดให้ก่อพระเจดีย์ใหม่ห่อหุ้มองค์เดิมไว้ สูง ๑๒๐ เมตร กว้าง ๔๕ เซนติเมตร พร้อมสร้างวิหารคตและระเบียงโดยรอบ งานไม่ทันแล้วเสร็จก็สวรรคต

ต่อมารัชกาลที่ ๕ โปรดให้ปฏิสังขรณ์จัดสร้างหอรบชั่ง และประดับกระเบื้องจนสำเร็จ เมื่อถึงรัชกาลที่ ๖ ปฏิสังขรณ์พระวิหารหลวง เขียนภาพพระเจดีย์องค์เดิมและภาพต่าง ๆ ไว้ที่ ผนัง รื้อมุขวิหารด้านทิศเหนือสร้างใหม่ เพื่อประดิษฐานพระร่วงโรจนฤทธิ์ศรีอินทราทิตย์ธรรโมภาส มหาวชิราวุธราชบุชนียบพิตร และ รัชกาลที่ ๗ โปรดให้สร้างพระอุโบสถใหม่

นับแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ ได้ทรงทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ต่อเติมในครั้งนั้นแล้ว จนบัดนี้เป็นเวลาร้อยกว่าปี มิได้มีการบูรณะครั้งใหญ่เลย นอกจากซ่อมแซมเล็กน้อย ที่ชำรุดเป็นบางส่วนเท่านั้น จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ทางวัดพบว่า ตัวองค์พระปฐมเจดีย์มีรอยร้าวแตกร้าวหลายแห่ง กระเบื้องที่ประดับหลุดร่วงลงมา จึงได้แจ้งเรื่องไปยังรัฐบาลสมัยนั้น ทางรัฐบาลเองก็ได้ส่งเรื่องต่อไปยังกระทรวงมหาดไทย ให้เป็นผู้พิจารณาดำเนินการและมอบให้กรมโยธาธิการส่งช่างผู้เชี่ยวชาญไปทำการสำรวจตรวจสอบซึ่งใช้เวลาอยู่ประมาณ ๙ ปี และในที่สุดลงความเห็นว่า องค์พระปฐมเจดีย์ มีความชำรุดมาก ควรดำเนินการบูรณะเป็นการด่วน เมื่อรัฐบาลได้ทราบข้อเท็จจริง และพิจารณาเห็นว่า พระมหาเจดีย์แห่งนี้เป็นเจดีย์สำคัญ เป็นสมบัติที่มีค่ายิ่ง สมควรที่จะต้องรักษาให้ยืนยงคงอยู่

ตลอดไป จึงได้อนุมัติงบประมาณ ให้กรมโยธาธิการกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าของโครงการระยะที่ ๑-๒ และ กรมศิลปากร กระทรวง ศึกษาธิการ เป็นเจ้าของโครงการระยะที่ ๓ ได้ลงมือทำการ องค์พระปฐมเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า เป็นที่เคารพสักการบูชาของบรรดาพุทธศาสนิกชนทั่วโลก ทางวัดกำหนดให้มีงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ในวันขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๒ ถึง วันแรม ๕ ค่ำ เดือน ๑๒ รวม ๙ วัน ๙ คืน เป็น ประจำทุกปี

องค์พระปฐมเจดีย์ เป็นพระเจดีย์ใหญ่ รูประฆังคว่ำ ปากผายมหึมา โครงสร้างเป็นไม้ซุง รััดด้วยโซ่เส้นมหึมาก่ออิฐ ถือปูน ประดับด้วยกระเบื้องปูทับ ประกอบด้วยวิหาร ๔ ทิศ กำแพงแก้ว ๒ ชั้น มีความสูงจากพื้นดินถึงยอดมงกุฎ ๑๒๐.๔๕ เมตร ฐานโดยรอบวัด ๒๓๕.๕๐ เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางวัดโดยรอบ ๕๖.๖๔ เมตร จากปากระฆังถึงสี่เหลี่ยมสูง ๑๘.๓๐ เมตร สี่เหลี่ยมด้านละ ๒๘.๑๐ เมตร ปล้องไฉนทั้งหมดมี ๒๗ ปล้อง เสาหามมี ๑๖ ต้น คตพระระเบียงโดยรอบ ๕๖๒ เมตร กำแพงแก้วชั้นในโดยรอบ ๙๑๒ เมตร ชุ่มระฆังบนลานองค์พระปฐมเจดีย์ ๒๔ ชุ่ม

รายละเอียดพระปฐมเจดีย์

พระปฐมเจดีย์ หรือเดิมเรียกว่า พระธมเจดีย์ มีฐานะเป็นมหาธาตุหลวง ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชวินิจฉัยว่า พระธมเจดีย์องค์นี้อาจเป็นเจดีย์ที่สร้างขึ้นเมื่อคราวที่พระสมณทูตในพระเจ้าอโศกมหาราชเดินทางมาเผยแผ่ศาสนาอังสุวรรณภูมิก็เป็นได้ เพราะพระเจดีย์เดิมมีลักษณะทรงโอคว่ำหรือทรงมะนาวผ่าซีกแบบเดียวกับพระสถูปสาญจี แต่ปรากฏว่า มียอดเป็นแบบปราสาท ซึ่งพระองค์ฯ มีพระราชวินิจฉัยว่า อาจมีเจ้านายพระองค์ใดมาบูรณะไว้ก็เป็นได้ ซึ่งตรงกับความรู้ในศิลาจารึกหลักที่ 2 (ศิลาจารึกวัดศรีชุม) ของพระมหาเถรศรีศรัทธา อันได้กล่าวไว้ว่า พระมหาเถรศรีศรัทธาฯ ท่านทรงได้แวะมาบูรณะพระธมเจดีย์องค์นี้ ก่อนที่ท่านจะเดินทางกลับเมืองรัตเมื่อคราวที่ท่านเสด็จกลับจากศึกษาศาสนาพุทธในประเทศศรีลังกา ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานนามใหม่ว่าพระปฐมเจดีย์

ในเรื่องนี้นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีบางท่านได้ระบุว่า พระปฐมเจดีย์ไม่ได้เป็นเจดีย์ที่เก่าที่สุดของสุวรรณภูมิ แต่เป็น พระมหาธาตุหลวง ในยุคทวารวดีมากกว่า เนื่องด้วยเหตุผลประกอบหลายประการ โดยเฉพาะการค้นพบเจดีย์ที่มีอายุเก่าแก่กว่าพระธมเจดีย์และหลักฐานลายลักษณ์อักษร ที่ระบุว่า " พระเจดีย์องค์นี้ เดิม ขอมเรียก พระธม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นชาวขอมจริงๆ หรือชาวลวรัฐ ซึ่งสมัยนั้นเราก็เรียกว่า ขอม เช่น ขอมสบาดโขลยูลำพง คำว่า ธม สำหรับ ชาวขอม นั้น แปลว่า ใหญ่ ตรงกับคำเมืองว่า หลวง ซึ่งเราก็เรียกพระนครธม ว่า พระนครหลวง ด้วยเหตุผลเดียวกัน

พระร่วงโรจนฤทธิ์

ปี พ.ศ. ๒๔๕๑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประพาสหัวเมืองเหนือ ได้ทอดพระเนตรพระพุทธรูปโบราณเป็นอันมาก แต่มีพระพุทธรูปองค์หนึ่งที่ศรีสัชชนาลัย (จังหวัดสุโขทัย) ประกอบด้วยพระลักษณะงามเป็นที่ต้องพระราชหฤทัย แต่ชำรุดมากเหลืออยู่แต่พระเศียร พระหัตถ์และพระบาท จึงโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญลงมากรุงเทพฯ แล้วให้ช่างปั้นสถาปนาขึ้นมาบริบูรณ์เต็มพระองค์ และโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชพิธีเททองหล่อขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร

พระร่วงโรจนฤทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของพุทธศาสนิกชนชาวไทยทั่วไป ชื่อเต็มก็คือ พระร่วงโรจนฤทธิ์ ศรีอินทราทิตย์ธรรโมภาส มหาวชิราวุธราชูปถัมภ์ ตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการลง วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ แต่ประชาชนทั่วไปจะเรียกว่า หลวงพ่อพระร่วง หรือ พระร่วงโรจนฤทธิ์

พระร่วงโรจนฤทธิ์ มีขนาดความสูงวัดจากพระบาทถึงพระเศียร ๗.๔๒ เมตร หรือราว ๑๒ ศอก ๔ นิ้ว เป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติ ศิลปะแบบสุโขทัย ประทับยืนอยู่บนฐานทองเหลืองลายบัวคว่ำบัวหงาย ทำวงพระพักตร์ตามยาว พระหนุเสี้ยมนิ้วพระหัตถ์และพระบาทไม่เสมอกัน ห้อยพระหัตถ์ซ้ายลงข้างพระวรกาย แฝ่าพระหัตถ์ขวายกตั้งขึ้นยื่นออกไปข้างหน้าระดับพระอุระ เป็นกิริยาห้าม มีพระอุทรพลู้อยอกมา ห่มจีวรบางคลุมแนบติดพระวรกาย ป้ายพระพักตร์สู่ทิศเหนือ ทำด้วยโลหะทองเหลืองหนัก ๑๐๐หาบ

การอัญเชิญพระร่วงโรจนฤทธิ์ เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ จำเป็นต้องแยกชิ้นมาและมาประกอบเข้าด้วยกันที่จังหวัดนครปฐม แล้วเสร็จเป็นองค์สมบูรณ์เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๘ หลังจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตแล้วตามความในพระราชพินัยกรรมของพระองค์ระบุว่าให้ บรรจุพระบรมราชสรีรางคารของพระองค์ไว้ที่ฐานพระร่วงโรจนฤทธิ์ ที่องค์พระปฐมเจดีย์ วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ จึงได้ทำพิธีบรรจุ พระบรมราชสรีรางคาร ณ เบื้องหลังพระร่วงโรจนฤทธิ์ ตามพระราชประสงค์ทุกประการ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ หลังจากการพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงโปรดเกล้าให้อัญเชิญพระสรีรางคาร มาประดิษฐานไว้เคียงข้างพระบรมราชสรีรางคารของพระสวามี และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หลังจากพระราชพิธีพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงโปรดเกล้าให้อัญเชิญพระสรีรางคาร มาประดิษฐานไว้เคียงข้างพระบรมราชสรีรางคารของพระชนกนาถ และพระสรีรางคารของพระชนนี

พระพุทธรูปศิลาขาว (หลวงพ่อประทานพร)

ลำดับเจ้าอาวาส

ลำดับเจ้าอาวาสเท่าที่มีบันทึกไว้ ดังนี้

ลำดับที่	รายนาม	เริ่มวาระ	สิ้นสุดวาระ
1	เจ้าอธิการแป้น	ก่อน พ.ศ. 2400	พ.ศ. 2408
2	พระสนิทสมณคุณ (แก้ว)	พ.ศ. 2408	พ.ศ. 2411
3	พระปฐมเจติยานุรักษ์ (กล้า)	พ.ศ. 2411	พ.ศ. 2447
4	พระราชโมลี (ซ้วน โสณุตตโร)	พ.ศ. 2453	พ.ศ. 2455
5	พระพุทธรักขิต (พลอย)	พ.ศ. 2455	พ.ศ. 2462
6	พระธรรมวโรดม (โชติ ธรรมปโปโชติโก)	พ.ศ. 2465	พ.ศ. 2497
7	พระธรรมสิริชัย (ชิต ชิตวิบูล)	พ.ศ. 2497	พ.ศ. 2527
8	พระราชสิริชัยมุนี (โชติ)	พ.ศ. 2528	พ.ศ. 2535
9	พระพรหมเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม)	พ.ศ. 2536	ปัจจุบัน

เหรียญพระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ ปี 2465

เหรียญพระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ปีพ.ศ.2465 จัดสร้างโดย ม.ร.ว.หลาน
กุญชร

พระปฐมเจดีย์ นี้ เดิมเรียกว่า พระธมเจดีย์ มีฐานะเป็น ‘มหาธาตุหลวง’ ของแผ่นดินสุวรรณภูมิ ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชวินิจฉัยว่าอาจเป็นเจดีย์ที่สร้างขึ้นเมื่อคราวที่ พระสมณทูตในพระเจ้าอโศกมหาราชเดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนายังสุวรรณภูมิก็เป็นได้ เพราะ พระเจดีย์เดิม มีลักษณะทรงโอคว่ำหรือทรงมะนาวผ่าซีก แบบเดียวกับพระสถูปสาญจี แต่ปรากฏว่ามี ยอดเป็นแบบปราสาท ซึ่งพระองค์ฯ ทรงมีพระราชวินิจฉัยว่า อาจมีเจ้านายพระองค์ใดมาบูรณะไว้ก็ เป็นได้ ซึ่งตรงกับความในศิลาจารึกหลักที่ 2 (ศิลาจารึกวัดศรีชุม) ของพระมหาเถรศรีศรัทธาฯ ที่ กล่าวไว้ว่า พระมหาเถรศรีศรัทธาฯ ทรงได้แวะมาบูรณะพระธมเจดีย์องค์นี้ก่อนที่ท่านจะเดินทางกลับ เมืองราด เมื่อคราวที่ท่านเสด็จกลับจากศึกษาพระพุทธศาสนาที่ลังกา ทั้งนี้ ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 4 จึง พระราชทานนามใหม่ว่า พระปฐมเจดีย์ ด้วยทรงเชื่อว่านี่คือ ‘เจดีย์แห่งแรกของสุวรรณภูมิ’... จาก ‘ตำนานเล่าขาน’ และ ‘บันทึกประวัติศาสตร์’ ที่กล่าวถึงมูลเหตุแห่งการจัดสร้างองค์พระปฐม เจดีย์ กอปรกับพระบารมีแห่งพระบรมสารีริกธาตุที่ประดิษฐาน ณ พระปฐมเจดีย์ ได้เคยแสดง ปาฏิหาริย์ให้ปรากฏต่อพระพักตร์ รัชกาลที่ 4, รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 (ดังมีหลักฐานปรากฏใน พระราชหัตถเลขา) ทำให้นาม “พระปฐมเจดีย์” พระเจดีย์ใหญ่ที่ตั้งเด่นเป็นสง่าในวัดพระปฐมเจดีย์ เป็นที่รู้จักและเคารพเลื่อมใสศรัทธาของของชาวนครปฐมและใกล้เคียง รวมทั้งพุทธศาสนิกชนทั่ว ประเทศมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

การจัดสร้าง “วัดถุมงคล” อันเกี่ยวเนื่องกับ ‘พระปฐมเจดีย์’ จึงมีมากมายมาโดยตลอด เพื่อจัดหาทุน ทรัพย์ไว้บำรุงรักษาและบูรณปฏิสังขรณ์ให้ยังคงสภาพความสมบูรณ์สืบไป แต่วัดถุมงคลที่จะต้องหยิบ ยกมากล่าวถึง คือ "เหรียญปั๊มพระปฐมเจดีย์ ปี 2465" ด้วยเหตุที่เป็นเหรียญที่ได้รับการยอมรับและ

ยกย่องให้เป็น 1 ใน 4 เจริญรูปจำลองพระบรมธาตุของไทยที่มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงนักนิยมสะสมพระเครื่อง

เหรียญปั๊มพระปฐมเจดีย์ ปี 2465 สร้างโดยเจ้าพระยาเทเวศรวงศวิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) อดีตเสนาบดีกระทรวงเกษตรราธิการในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) และเจ้าของ "โรงละครดีกดาบรรพ์" โรงละครชื่อดังในยุคนั้น ท่านเป็นบุตรของพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าสิงหนาทดุรงค์ฤทธิ์ ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น 2 กรมหมื่นพิทักษ์เทเวศร์(พระองค์เจ้ากุญชร) ต้นสกุล 'กุญชร ณ อยุธยา' และหม่อมสุด ธิดาขุนพิพัฒน์(ทอง) เนื่องในโอกาสทำบุญฉลองอายุครบ 70 ปี ในวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2465 อันนับเป็นการบำเพ็ญกุศลครั้งยิ่งใหญ่ โดยนิมนต์พระสงฆ์ 200 รูป มารับบิณฑบาต ถวายภัตตาหารเพลพระสงฆ์ 10 รูป ต่อด้วยเทศน์อีก 1 กัณฑ์ เป็นเวลา 3 วัน และในการนี้ได้จัดสร้าง พระพุทธรูป สูง 2 ศอกคืบ 4 นิ้ว จำนวน 1 องค์ และสูง 1 คืบ 6 นิ้ว ฐานกว้าง 11 นิ้ว อีก 18 องค์ นอกจากนี้ได้สร้างเหรียญปั๊มพระปฐมเจดีย์เป็นแบบจำลององค์พระปฐมเจดีย์ จำนวน 10,000 เหรียญ เพื่อแจกเป็นที่ระลึก มี 3 เนื้อคือ เนื้อทองแดงเปียกเงิน เนื้อทองแดงเปียกทอง และเนื้อทองแดงธรรมดา ประกอบพิธีพุทธาภิเษกอย่างยิ่งใหญ่ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2465 ซึ่งถึงแม้จะไม่ระบุนามพระเกจิที่ร่วมอธิษฐานจิตปลุกเสก แต่ก็สันนิษฐานได้ว่าน่าจะเป็นพระเกจิอาจารย์ชื่อดังในยุคนั้น อาทิ หลวงพ่อโชติ เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์สมัยนั้น, หลวงปู่บุญ วัดกลางบางแก้ว, หลวงพ่อปาน วัดบางนามโค, หลวงพ่อโหน่ง วัดคลองมะดัน, หลวงปู่ใจ วัดเสด็จ, หลวงพ่อห้อย วัดหอมเกร็ด, หลวงพ่อแช่ม วัดตาก้อง, หลวงพ่อคง วัดบางกระพ้อม, หลวงพ่อน้อย วัดศิระชะทอง, หลวงพ่อชา วัดสามความเผือก และ หลวงพ่อทอง วัดละมุด เป็นต้น

หลังจากการทำบุญฉลองอายุครบ 70 ปี เพียงไม่นาน เจ้าพระยาเทเวศรวงศวิวัฒน์ ก็ถึงแก่อสัญกรรม เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2466

เหรียญปั๊มพระปฐมเจดีย์ ปี 2465 นี้ ถือเป็นเหรียญรุ่นแรกแห่งองค์พระปฐมเจดีย์ ที่งดงามทั้งรูปแบบ ความทรงคุณค่าของเหรียญ เกียรติคุณของผู้สร้าง ปาฏิหาริย์แห่งองค์พระปฐมเจดีย์ และความเข้มแข็งของพุทธคุณด้วยการปลุกเสกจากพระเกจิชื่อดังมากมาย สร้างให้เหรียญได้รับความนิยมสูงเป็นที่แสวงหากันอย่างกว้างขวาง

เหรียญปี่มพระปฐมเจดีย์ ปี 2465

เหรียญปี่มพระปฐมเจดีย์ ปี 2465

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญวิว องค์พระปฐมเจดีย์ ปี 2485

เหรียญวิวรุ่นแรก องค์พระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม จัดสร้างในปี พ.ศ. 2485 โดย พระธรรมวโรดม (โชติ) เจ้าอาวาสพระปฐมเจดีย์ในสมัยนั้น

องค์พระปฐมเจดีย์เดิมเป็นพระเจดีย์ เก่าแก่ แต่ได้ถูกปล่อยรกร้างมาช้านาน จนถึงในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) เป็นแม่กองปฏิสังขรณ์ ต่อมาเมื่อสมเด็จพระยามหาประยูรวงศ์ ถึงแก่พิราลัย จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ขำ บุนนาค) เป็นแม่กองปฏิสังขรณ์ เมื่อปี พ.ศ.2396 โดยโปรดเกล้าฯ ให้ก่อเจดีย์ทรงลังการอบพระเจดีย์องค์เดิมไว้ และทรงให้จำลองพระเจดีย์ทรวด ทรงเดิมเอาไว้อยู่ทางทิศใต้ของพระปฐมเจดีย์ เพื่อให้เป็นที่รู้จักว่า พระเจดีย์องค์เดิมมีลักษณะอย่างไร นอกจากนี้ยังโปรดให้ซ่อมแซมสิ่งต่างๆ ในบริเวณนั้นให้อยู่ในสภาพที่งดงามยิ่งขึ้น และทรงให้ขุดคลองเชื่อมแม่น้ำจากคลองขวางข้างวัดชัยพฤกษ์มาลาไปทะเลแม่ น้ำนครชัยศรีที่บ้านจิวรายเมื่อปี พ.ศ. 2400 เพื่อสะดวกในการเดินทางไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ พระราชทานนามว่า "คลองมหาสวัสดิ์" และในปีเดียวกันนั้นโปรดให้ขุดคลองอีกสายหนึ่ง จากท้ายบ้านท่านาริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี ไปสุดที่ วัดพระงาม พระราชทานนามว่า "คลองเจดีย์บูชา" และทรงเปลี่ยนชื่อเรียกดั้งเดิมจาก "พระประธมเจดีย์" เป็น "พระปฐมเจดีย์" เนื่องจากทรงพิจารณาเห็นว่า เป็นพระเจดีย์เก่าที่สร้างมานานกว่าพระเจดีย์ทั้งปวง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงสักการะและสมโภชพระปฐมเจดีย์ เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2400

สำหรับผู้สร้างเหรียญวิวนี้ก็คือ พระธรรมวโรดม (โชติ) ท่านเกิดที่ตำบลกุฎี อำเภอฟักให้ จ.พระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2423 โยมบิดาชื่อ เทพ โยมมารดาชื่อ เปลี่ยน ในวัยเด็กได้ศึกษาเล่าเรียนภาษาไทยและบาลีในสำนักพระโพธิวงศาจารย์ วัดบรมวงศ์อิศวราราม

ต่อมาได้มาศึกษาต่อในสำนักสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เข้ม) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กทม. และได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่อปี พ.ศ.2438 ณ วัดมหาธาตุฯ โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เข้ม) เป็นพระอุปัชฌาย์ ต่อมาในวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2443 ได้เป็นนาคหลวงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม โดยมีสมเด็จพระวันรัต (แดง) วัดสุทัศน์เทพวราราม เป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระวันรัต (ดิส) วัดมหาธาตุฯ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระวันรัต (จ่าย) เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ต่อมาในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2455 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นที่ "พระนิกรมุนี" และในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2466 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่ "พระราชสุธี" วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2471 ได้รับพระราชทานเป็นที่ "พระเทพสุธี" และวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2484 เป็นที่ "พระธรรมปิฎก" ต่อมาในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2484 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นที่ 1 หรือชั้นที่ 2 ตำแหน่งเจ้าคณะรองสมเด็จพระราชาคณะที่ "พระธรรมวโรดม" พระธรรมวโรดม มรณภาพในวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2497 สิริอายุได้ 74 ปี พรรษาที่ 54

ส่วนเหรียญวิวนีได้สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2485 โดยพระธรรมวโรดม เจ้าอาวาสพระปฐมเจดีย์ในสมัยนั้น ซึ่งเป็นเหรียญรูปไข่หูเชื่อม ด้านหน้าเป็นรูปองค์พระปฐมเจดีย์ ลวดลายคล้ายรูปเขียนจึงมักเรียกกันว่า "เหรียญวิวนี" ด้านหน้ามีสองแบบคือแบบมีเมฆและแบบไม่มีเมฆ ส่วนด้านหลังเรียบๆ มีสร้างทั้งเนื้อทองคำ เนื้อเงิน และเนื้อทองแดง

เหรียญวิว องค์พระปฐมเจดีย์ ปี 2485

ที่มา : dhammathai. www.dhammathai.org/ , วัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร.

Thailandtourismdirectory, <https://thailandtourismdirectory.go.th/> ,

องค์พระปฐมเจดีย์.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, <https://th.wikipedia.org/> , วัดพระปฐมเจดีย์ ราชวรมหาวิหาร.

ราม วัชรประดิษฐ์, <http://www.arjanram.com/> , เหรียญปั๊มพระปฐมเจดีย์ ปี 2465.

แทน ท่าพระจันทร์, <https://www.khaosod.co.th/> , เหรียญวิว องค์พระปฐมเจดีย์

ปี 2485, โปสต์ 23 เมษายน พ.ศ. 2558.

amuletheritage.com